

А.В. Балабаниць

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗОВНІШНЬОЇ АГРЕСІЇ

В статті розглянуто безпекову політику України, обґрунтовано концепт національної стійкості. На основі проведеного аналізу безпекового середовища в умовах зовнішньої агресії, розкрито небезпеки і загрози національним інтересам України. Визначено проблеми та пропозиції щодо реформування в діяльності міжнародних організацій в контексті забезпечення міжнародного безпекового середовища.

Систематизовано фактори впливу на розвиток національної безпекової стійкості України й окреслено нові можливості для захисту національних інтересів в умовах розбудови нової моделі гарантування національної безпеки.

Ключові слова: національна безпека України, безпекова політика, безпекове середовище, національна безпекова стійкість, стратегічні пріоритети забезпечення національної безпеки, поствоєнна відбудова.

DOI 10.34079/2226-2822-2024-14-28-5-15

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах зовнішньої агресії питання національної безпеки України набуває особливої актуальності. Військові, політичні, економічні та інформаційні загрози вимагають формування ефективної безпекової політики, яка здатна забезпечити суверенітет, територіальну цілісність та стабільний розвиток держави. Неспровокована агресивна війна, розпочата росією проти нашої держави, ставить під сумнів ефективність існуючих механізмів забезпечення глобальної та національної безпеки. Вона має катастрофічні наслідки для світу, викликає значні зміни у світовій економіці, провокуючи коливання цін на глобальних ринках і уповільнення економічного зростання в багатьох країнах.

Невизначеність, спричинена цією ситуацією, потребує диверсифікації заходів, спрямованих на зміцнення безпекової політики держав.

Це підкреслює необхідність пошуку нових, науково обґрунтованих підходів до формування механізмів національної безпеки, визначення стратегічних пріоритетів безпекового розвитку України та розробки управлінських рішень для їх реалізації.

Для нашої країни життєво необхідним є визначення шляхів зміцнення обороноздатності, інтеграції в міжнародні безпекові структури, підвищення рівня стійкості критичної інфраструктури та забезпечення кібербезпеки. Дослідження даної теми є важливим для розуміння механізмів адаптації держави до сучасних викликів і розробки ефективних рішень у сфері національної безпеки.

Основна проблема, розглянута у цій статті, полягає у визначенні сучасних особливостей зовнішнього виміру безпекової політики України. Визначення стратегічних пріоритетів безпекової політики дозволить сформулювати комплексний підхід до протидії зовнішнім загрозам та зміцнення внутрішньої стабільності країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні питання функціонування системи забезпечення національної безпеки в наукових працях розглядали такі вчені: О. Власюк, О. Курас, Ф. Медвідь, М. Орел, О. Резнікова, В. Фурашев, М. Чорна і багато інших. Останні дослідження та публікації зосереджені на аналізі нормативно-правового забезпечення, стратегічних пріоритетів та міжнародної

співпраці у сфері безпеки. Так Ф. Медвідь та М. Чорна у своїй роботі «Безпекова політика України в умовах зовнішньої агресії: нормативно-правове забезпечення» аналізують загрози національним інтересам та пропонують шляхи вдосконалення правової бази для забезпечення національної безпеки. О. Резнікова у монографії «Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища» досліджує концептуальні засади та моделі забезпечення національної стійкості України. Утім, незважаючи на наявність низки досліджень, недостатньо вивченими лишаються питання визначення сил і засобів забезпечення стратегічного безпекового розвитку країни на основі механізму безпекової стійкості.

Метою статті є пошук нових, теоретично обґрунтованих підходів до формування механізмів забезпечення національної безпеки, до визначення стратегічних пріоритетів безпекового розвитку України і продукування управлінських рішень щодо їх імплементації.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж загострювати увагу на конкретних викликах, які стоять перед нашою країною і пошуку механізмів забезпечення національної безпеки, визначемо сутність понять у данному проблемному полі та виокремимо їхні структурні елементи. Значна кількість науковців у своїй праці підіймали питання національної безпеки, проте система понять, якими концептуалізується стратегія і політика безпеки України, ще знаходиться на етапі формування.

У науковій літературі та нормативно-правових актах утвердилося розуміння поняття національної безпеки як вихідної категорії для вирішення кола проблем щодо забезпечення захищеності інтересів особистості, суспільства і держави від різних внутрішніх та зовнішніх загроз, а також створення сприятливих умов для життя та продуктивної діяльності громадян і державних інститутів країни.

Так, Соснін О. під національною безпекою розуміє «показник здатності суспільства й держави, що захищають національні інтереси самостійно чи разом з іншими дружніми країнами (народами, націями), стримувати або усувати внутрішні й зовнішні загрози національному суверенітету, територіальній цілісності, соціальному ладу, економічному розвитку, іншим важливим елементам духовної й матеріальної життєдіяльності; ступінь захищеності інтересів особистості, суспільства й держави від зовнішніх та внутрішніх загроз» (Соснін, 2021).

Як зазначено у ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України», національна безпека виступає як «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз» (Закон України № 2469-VIII). Саме цей новий Закон України став системоутворювальним нормативно-правовим актом, на основі якого формується державна система забезпечення національної безпеки, чітко визначаються та розмежовуються повноваження державних органів у цій сфері.

Державна політика, відповідно до прийнятої у 2022 році Стратегії забезпечення державної безпеки, «спрямовується на попередження, своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам державній безпеці України, припинення розвідувальних, терористичних, диверсійних та інших протиправних посягань спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на державну безпеку України, усунення умов, що призводять до цих загроз та причин їх виникнення» (Указ Президента України № 56/2022).

Отже, можна дійти висновку, що національна безпека України є складним і багатогранним явищем, яке охоплює широкий спектр політичних, економічних, соціальних, військових та інформаційних аспектів. Для її надійного та ефективного забезпечення необхідна скоординована і тісна взаємодія всіх внутрішніх органів

державної влади, правоохоронних структур, громадянського суспільства, а також активна співпраця із зовнішніми партнерами, міжнародними організаціями та союзними державами. Лише комплексний підхід і об'єднання зусиль на всіх рівнях дають змогу створити потужну систему національної безпеки, здатну протистояти сучасним викликам і загрозам.

Еволюція концептуальних підходів до забезпечення національної безпеки, розвиток її теорії зумовили становлення окремого напрямку досліджень, присвячених концепту національної стійкості, який охоплює здатність держави адаптуватися до змін, ефективно реагувати на кризові ситуації та відновлюватися після них. Такий підхід передбачає комплексний аналіз ризиків, забезпечення безперервності функціонування ключових інфраструктур, зміцнення соціальної згуртованості та розвиток потенціалу для подолання внутрішніх і зовнішніх загроз. Формування концепту національної стійкості стало важливим етапом у переосмисленні підходів до безпеки, зосереджуючи увагу не лише на захисті від загроз, а й на здатності держави ефективно адаптуватися й відновлюватися у складних умовах.

Зміст поняття «національна стійкість», відповідно до Концепції забезпечення національної системи стійкості, визначає «здатність держави та суспільства ефективно протистояти загрозам будь-якого походження та характеру, адаптуватись до змін безпекового середовища, підтримувати стає функціонування, у т. ч. під час криз, швидко відновлюватися після криз до оптимального за визначених умов рівня рівноваги» (Указ Президента України № 479/2021).

На відміну від національної безпеки, яка традиційно зосереджується переважно на військовій складовій та захисті держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, національна стійкість є більш комплексним і багатовимірним поняттям. Вона охоплює широкий спектр сфер, включаючи політичну, економічну, військово-політичну, інформаційну, етнокультурну, соціальну та екологічну. Основна увага в концепті національної стійкості приділяється не стільки безпосередньому реагуванню на гібридні загрози та деструктивні впливи, скільки їхньому випередженню. Це досягається шляхом розробки й реалізації превентивних стратегій, спрямованих на формування в державі та суспільстві своєрідного «імунітету» до потенційних загроз. Такий підхід включає створення несприятливих умов для реалізації гібридних загроз і викликів, підвищення рівня обізнаності населення, зміцнення інституційної спроможності держави та посилення соціальної згуртованості. Усе це забезпечує здатність країни не лише протистояти різноманітним викликам, а й ефективно адаптуватися до змін та запобігати виникненню нових кризових ситуацій.

Основною метою Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості» було створення національної системи стійкості, здатної забезпечити ефективний захист критичної інфраструктури, швидке реагування на кризи та адаптацію до гібридних загроз.

Під національною системою стійкості розуміємо «комплекс цілеспрямованих дій, методів та механізмів взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, інститутів громадянського суспільства, які гарантують збереження безпеки і безперервності функціонування основних сфер життєдіяльності суспільства і держави до, під час і після настання кризової ситуації» (Указ Президента України № 479/2021).

Основними положеннями запропонованої Концепції забезпечення національної системи стійкості держави стали:

- Запровадження механізмів раннього виявлення загроз і ризиків.
- Розробка стратегій реагування на надзвичайні ситуації та кризові події.
- Зміцнення міжвідомчої координації органів державної влади, місцевого самоврядування, бізнесу та громадянського суспільства.

– Захист об'єктів критичної інфраструктури в енергетичній, транспортній, інформаційній, фінансовій сферах.

Крім того, було передбачено створення і розвиток структур, відповідальних за моніторинг і управління ризиками, а також посилення кібербезпеки й інформаційного захисту. Ключове в цьому документі - це акцент уваги на необхідності розширення міжнародного партнерства у сфері безпеки, зокрема співпраці з НАТО та ЄС. Це рішення стало фундаментом для розробки стратегій національної стійкості, спрямованих на зміцнення безпеки держави та суспільства. Впровадження національної системи стійкості стало частиною комплексного підходу до підвищення обороноздатності України, її здатності ефективно протидіяти гібридним загрозам та забезпечувати безперервне функціонування держави в умовах криз.

Погоджуючись з тезою, що «метою забезпечення національної стійкості є адаптування до загроз та швидких змін безпекового середовища задля підтримання сталого функціонування основних сфер життєдіяльності суспільства і держави до, під час і після кризи» (Резнікова, 2022), вважаємо за необхідне визначити сучасний стан безпекового середовища країни.

Загрозу національній безпеці можуть становити певні дії, явища, процеси, події та ситуації, спрямовані на підрив державного суверенітету і територіальної цілісності держави або здатні зашкодити життю, здоров'ю, майну громадян, порушити безперебійну роботу критично важливих функцій держави, завдати фізичної чи економічної шкоди підприємствам, організаціям, об'єктам критичної інфраструктури, перешкодити реалізації національних інтересів тощо.

На основі детального аналізу безпекового середовища України, були визначені найсерйозніші загрози для національної безпеки, які походять від агресивної зовнішньої та воєнної політики РФ. Серед них: посягання на суверенітет і територіальну цілісність України, блокування руху до набуття повноправного членства у ЄС та НАТО, ведення розвідувально-підривної діяльності спецслужб РФ проти України, проведення інформаційних спецоперацій, використання незаконних збройних формувань, поширення тероризму, який фінансує та підтримує РФ, кібератаки, блокування постачання необхідних ресурсів та обладнання для економіки України тощо.

Війна спричинила глибокі зміни у світовій економіці, зумовивши значну перебудову глобальних ланцюгів постачання ресурсів і товарів. Це призвело до тривалої нестабільності цін на енергоресурси, продовольство та промислові товари. Глобальне економічне зростання суттєво сповільнилося через зростання витрат на логістику, зниження інвестиційної активності та посилення фінансових ризиків у різних регіонах.

Економічні наслідки для нашої країни виявилися особливо значними. Вона зазнала небачених руйнувань, деякі території стали зонами екологічної катастрофи, деякі – досі є тимчасово окупованими. Було зруйновано ключову інфраструктуру, втрачено частину промислового потенціалу та суттєво скорочено доходи від експорту. Водночас, частину цих втрат вдалося компенсувати завдяки міжнародній фінансовій і технічній допомозі та потенційних репарацій, отриманих через міжнародні судові рішення.

Війна в Україні яскраво продемонструвала неефективність багатьох міжнародних організацій у забезпеченні миру та безпеки:

– Рада Безпеки ООН (РБ ООН) – була створена для підтримки міжнародного миру та безпеки. Однак, її нездатність ефективно реагувати на кризові ситуації в Україні показала необхідність реформ.

– Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Ці організації покликані надавати гуманітарну допомогу в умовах конфліктів. Однак, війна в Україні виявила їхню недостатню ефективність у наданні допомоги та захисті цивільного населення.

– Міжнародний надзвичайний фонд допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) – є провідною глобальною організацією, спрямованою на захист прав дітей, їх розвиток і забезпечення доступу до основних гуманітарних послуг під час кризових ситуацій. Проте війна в Україні, одна з найбільших гуманітарних криз сучасності, виявила обмеження можливостей ЮНІСЕФ у подоланні викликів, пов'язаних із масовими порушеннями прав дітей у зоні конфлікту.

– Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) - покликане забезпечувати ядерну безпеку, але його діяльність під час війни в Україні виявила низку проблем, пов'язаних із забезпеченням безпеки ядерних об'єктів, інспекціями, дипломатичними бар'єрами, що потребує комплексного підходу до вирішення у глобальному контексті.

Ці міжнародні організації не змогли ані вирішувати складні питання щодо забезпечення безпеки і миру, ані оперативно зорієнтуватися в міжнародному безпековому середовищі та ідентифікувати події, зокрема своєчасно відрізнити війну від конфлікту або спеціальної військової операції. Це ставить на порядок денний питання проведення аудиту діяльності та глибинного реформування їх діяльності, що допоможе підвищити їхню ефективність та здатність оперативно реагувати на кризові ситуації. Ключові аспекти, що вимагають уваги у контексті цих змін, наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Проблеми та пропозиції щодо реформування в діяльності міжнародних організацій в контексті забезпечення міжнародного безпекового середовища

Міжнародні організації	Проблеми	Пропозиції щодо реформ
Рада Безпеки ООН	- Право вето: Зловживання правом вето постійними членами паралізує роботу Ради. - Політизація рішень: Рішення часто приймаються на основі політичних інтересів, а не з урахуванням міжнародної безпеки.	- Обмеження права вето: Введення механізмів, які дозволяють обходити право вето у випадках масових порушень прав людини. - Розширення членства: Включення нових постійних членів для забезпечення більшої геополітичної рівноваги.
Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця	- Обмежений доступ: Відсутність доступу до окупованих територій та зони бойових дій. - Затримки в реагуванні: Повільна реакція на гуманітарні кризи.	- Забезпечення доступу: Введення механізмів для гарантування безперешкодного доступу до постраждалих регіонів. - Покращення координації: Зміцнення співпраці з іншими міжнародними та місцевими гуманітарними організаціями.
ЮНІСЕФ	- Обмежені ресурси: Недостатнє фінансування та персонал для реагування на кризи. - Низька ефективність: Повільна адаптація до швидко змінюваних умов конфлікту.	- Збільшення фінансування: Залучення додаткових ресурсів для забезпечення оперативної допомоги. - Посилення присутності: Збільшення кількості представництв у зонах конфлікту.
МАГАТЕ	- Обмежені можливості моніторингу: Відсутність доступу до окупованих територій з ядерними об'єктами. - Політичний тиск: Вплив окремих держав на діяльність агентства.	- Забезпечення доступу: Введення механізмів для гарантування доступу до всіх ядерних об'єктів незалежно від контролюючої сторони. - Зміцнення незалежності: Реформа керівництва агентства для зменшення політичного впливу.

Можна припустити, що після війни в Україні у світі сформується низканових воєнних або політичних альянсів, які будуть меншими за розмірами, але більш гнучкими і зможуть запропонувати своїм членам ефективніші гарантії безпеки.

Нами зроблена спроба структурувати основні позитивні та негативні фактори впливу на процеси забезпечення національної безпеки з метою визначення шляхів реагування на комбінації можливостей та загроз у цій сфері.

Фактори впливу на розвиток національної безпекової стійкості України наведено на рис. 1.

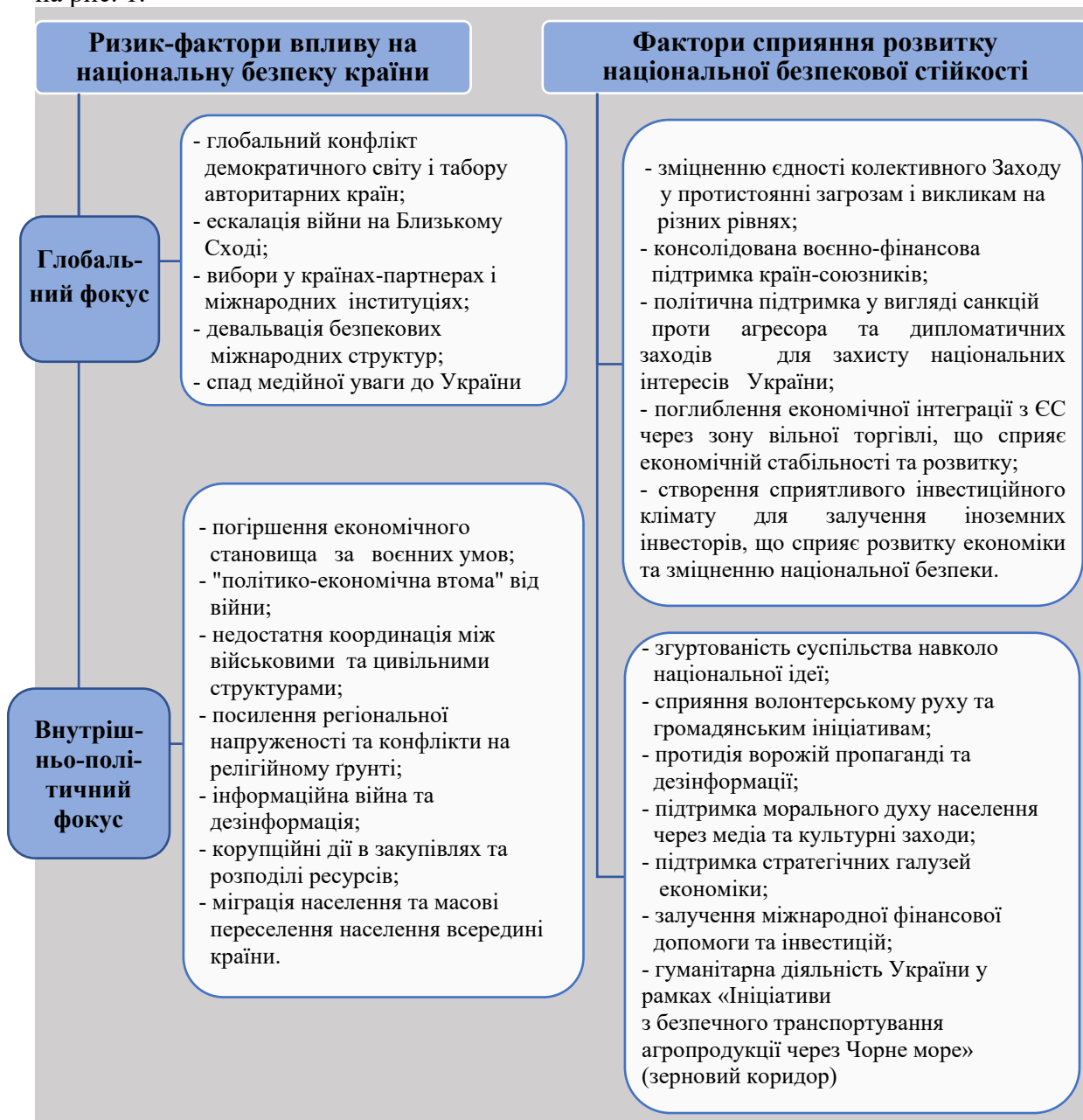

Рисунок 1. Фактори впливу на розвиток національної безпекової стійкості України

В узагальненому вигляді динамічна картина різномірних зовнішніх процесів, які прямо чи опосередковано впливають на Україну, виглядає наступним чином:

- глобальний конфлікт демократичного світу і табору авторитарних країн;
- протистояння США-Китай;

- внутрішньополітичні процеси в США;
- ескалація війни на Близькому Сході;
- вибори у країнах-партнерах і міжнародних інституціях.

Щодо внутрішньополітичного фокусу то слід зазначити, що такі фактори, як: погіршення економічного становища за воєнних умов, «політико-економічна втома» від війни, недостатня координація між військовими та цивільними структурами, посилення регіональної напруженості та конфлікти на релігійному ґрунті, інформаційна війна та дезінформація, корупційні дії в закупівлях та розподілі ресурсів, міграція населення та масові переселення населення всередині країни – загалом, формують складну матрицю викликів, які потребують системного підходу для їх подолання. Координація дій, боротьба з корупцією, зміцнення соціальної згуртованості та посилення інституційної стійкості є критично важливими для забезпечення довгострокової стабільності та перемоги у війні.

До факторів сприяння розвитку національної безпекової стійкості відноситься, безперечно, зміцнення єдності колективного Заходу у протистоянні загрозам і викликам на різних рівнях, консолідована воєнно-фінансова підтримка країнами-союзниками, поглиблення економічної інтеграції з ЄС тощо. Єдність колективного Заходу та його цілеспрямовані дії стали потужним чинником у боротьбі з сучасними викликами. Взаємна підтримка у військовій, політичній, економічній та інвестиційній сферах не лише допомагає Україні ефективно протистояти агресії, а й зміцнює стабільність і створює фундамент для довгострокового розвитку, відновлення та інтеграції України у європейську спільноту як повноправного партнера.

Під час війни сформувалися й нові можливості для захисту національних інтересів і для зміцнення позицій України на міжнародній арені. Зокрема, варто відзначити активізацію двосторонніх відносин з багатьма країнами, поступ у напрямку європейської інтеграції, досягнення у сфері міжнародного права та підтримку суверенних прав у міжнародних судових інституціях, таких як Міжнародний суд ООН. Також важливим фактором стала широка міжнародна підтримка України та значний суспільний резонанс у світі.

Слід відзначити ключову роль Європейської Комісії у підтримці України на різних рівнях – економічному, політичному, гуманітарному та безпековому, яка з початку повномасштабної російської агресії активізувала свою допомогу, спрямовану на стабілізацію ситуації в Україні, посилення її обороноздатності та сприяння євроінтеграції. Європейська Комісія надала Україні безпрецедентні пакети фінансової підтримки, постійно організовує значні гуманітарні поставки, активно підтримує дипломатичні зусилля України на міжнародній арені, підтримує міжнародну ізоляцію агресора. Вона не лише сприяє короткостроковій стабілізації України, а й закладає основи для її майбутньої інтеграції в Європейський Союз. Так, у квітні 2024 року Європейською Комісією був схвалений План України у межах Інструменту ЄС Ukraine Facility на 2024-2027 роки, який визначає ключові реформи та інвестиції для ефективного відновлення, реконструкції та модернізації України (Міністерство економіки України, 2024).

У якості основних факторів сприяння розвитку національної безпекової стійкості слід виділити суспільну згуртованість, активну громадянську позицію співвітчизників, інформаційну стійкість та економічну витривалість, які стали фундаментом для подолання викликів війни.

Попри війну та спричинені нею руйнування, у зовнішній торгівлі вдалось уникнути катастрофи – експорт товарів у 2022 році склав 44,17 млрд дол. США (64,9 % порівняно з 2021 роком), імпорт – 59,51 млрд дол. США (81,7 % порівняно з 2021 роком) (Українська призма, 2023). У 2023 році експорт українських послуг до країн ЄС склав

3,62 млрд доларів. Зазначений обсяг на 5,2 % більший від 2022 року, але на 19,5 % менший від 2021 року (Державна служба статистики України, б.д.).

Україні вдалося зберегти статус одного з ключових гравців на світових ринках зерна та соняшникової олії, забезпечуючи понад 10 % міжнародної торгівлі цими продуктами. У 2023 році, завдяки таким ініціативам, як «Шляхи солідарності ЄС», Чорноморська зернова ініціатива та альтернативний морський коридор, створений після розблокування судноплавства, Україна експортувала понад 16 млн тонн пшениці, 26 млн тонн кукурудзи та близько 6 млн тонн соняшникової олії.

Особливим досягненням стала гуманітарна програма «Grain from Ukraine», у рамках якої в 2023 році до Ефіопії, Сомалі, Кенії та Нігерії було відправлено вантажі з українською пшеницею, спрямовані на боротьбу з голодом у цих регіонах.

Під час масштабної російської агресії українська дипломатія проявила високу ініціативність, творчий підхід та ефективно просування національних інтересів на міжнародній арені. Одним із стратегічно важливих досягнень стало рішення Європейської Ради у грудні 2023 року про початок переговорів щодо вступу України до Європейського Союзу. Це рішення стало вагомим кроком у напрямку євроінтеграції України, зміцнивши її перспективи як частини європейської спільноти. Окрім цього, Україна уклала низку довгострокових угод про співробітництво у сфері безпеки з країнами-союзниками. Ці домовленості заклали основу для посилення обороноздатності держави, забезпечення підтримки в умовах війни та створення міцного фундаменту для майбутнього економічного відновлення і зростання.

Взаємодія держави, громадянського суспільства та міжнародних партнерів сприяє зміцненню України, її подальшому розвитку та інтеграції в глобальну спільноту як сильного та відповідального учасника міжнародних процесів.

Відновлення економіки і соціального розвитку, втім, залишатиметься тривалим і непростим процесом.

Пріоритетними напрямками державної політики у післявоєнний період можуть стати:

- зміцнення сектору оборони та безпеки;
- пошук альтернативних зовнішніх гарантій безпеки, розвиток двосторонніх відносин зі стратегічними партнерами;
- комплексне відновлення економічного та людського потенціалу;
- розбудова системи стійкості держави до кризових ситуацій;
- завершення ключових реформ і підвищення ефективності державного управління.

Зважаючи на трансформацію глобального безпекового середовища, Україні доведеться кардинально переглянути підходи до стратегічного планування, адаптувати оборонну політику до сучасних викликів і оновити ключові документи у сфері національної безпеки та розвитку. Це передбачає не лише вдосконалення внутрішніх механізмів оборони, а й посилення міжнародної взаємодії, що стане важливим чинником зміцнення позицій України як незалежної, сильної та демократичної держави.

Особливу роль відіграватимуть заходи з підвищення обороноздатності, які включатимуть модернізацію Збройних Сил, розвиток військово-промислового комплексу, розширення співпраці з міжнародними партнерами у сфері виробництва озброєнь і технологій. Важливим аспектом стане зміцнення національної кібербезпеки та протидія гібридним загрозам, що набувають дедалі більшої значущості у сучасному конфліктному середовищі.

В Україні має бути встановлена і вдосконалена система контрзаходів із протидії інформаційним загрозам, зокрема (Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022.):

1) Підвищення та постійна підтримка належного рівня національної самосвідомості, світоглядної визначеності і стійкості, інформаційної і політичної грамотності суспільства.

2) Постійна та безперервна комунікація влади з громадянським суспільством та населенням; формування високого рівня довіри до влади за допомогою різних каналів зв'язку.

3) Підвищення обізнаності щодо загрози інформаційних атак.

5) Розвиток власної інформаційної інфраструктури та зменшення залежності українського інформаційного простору від російського.

6) Впровадження стимулюючих заходів для створення власного інформаційного продукту з урахуванням власних цінностей та характеристик.

Крім того, з огляду на зміну геополітичного ландшафту, Україні необхідно вибудовувати нові формати стратегічних партнерств, зокрема з державами, які розділяють спільні безпекові інтереси, навіть поза межами традиційних альянсів, таких як НАТО. Це може включати розвиток регіональних ініціатив, таких як «Люблінський трикутник» чи співпраця в рамках Індо-Тихоокеанського регіону, що дозволить розширити спектр міжнародної підтримки та зміцнити глобальну роль України як важливого безпекового партнера.

Висновки. Отже, зовнішня політика нашої країни повинна адаптуватися до нових геополітичних реалій і кризових явищ, враховуючи позиції та інтереси країн-союзників. Окрему роль відіграє розробка ефективних превентивних контрзаходів, які мають охоплювати різні напрямки – від зміцнення оборонного потенціалу та інформаційної безпеки до активної дипломатичної роботи, спрямованої на формування нових стратегічних альянсів та посилення санкційного тиску на агресора.

Таким чином, лише проактивна та адаптивна зовнішня політика, заснована на стратегічному передбаченні та швидкому реагуванні, здатна забезпечити національну безпекову стійкість, інтеграцію України у світову систему колективної безпеки та створення умов для сталого розвитку країни.

Бібліографічний список

- Державна служба статистики України, б.д. Офіційний портал Державної служби статистики України. Доступно: <<https://www.ukrstat.gov.ua/>>
- Закон України Про національну безпеку України № 2469-VIII від 21.06.2018. *Верховна Рада України* [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>>
- Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь. Київ. Доступно: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/nats_dopovydy.pdf>
- Міністерство економіки України, 2024. *План для Ukraine Facility* [онлайн] Доступно: <<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>>
- Резнікова, О. О., 2022. *Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища: монографія.* Київ: НІСД. Доступно: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf>
- Соснін, О., 2021. Розуміння сутності національної безпеки: світоглядно-понятійні й науково-теоретичні засади. *Lexinform.* [онлайн] Доступно: <<https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/rozuminnya-sutnosti-natsionalnoyibezpeky-svitoglyadno-ponyatijni-jnaukovo-teoretychni-zasady-chastyna-1>>

- Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки» № 56/2022. *Рада національної безпеки і оборони України* [онлайн] Доступно: <<https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5264.html?PRINT>>
- Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості» № 479/2021 *Верховна Рада України* [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/2021#Text>>
- Українська призма, 2023. *Зовнішня політика 2022: Аналітичне дослідження*. Київ: ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. Доступно: <<https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/20405.pdf>>

References

- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, n.d. Ofitsiyniy portal Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. [online] Available at: <<https://www.ukrstat.gov.ua/>> (in Ukrainian)
- Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2022. *Natsionalna stiikist Ukrainy: stratehiia vidpovidi na vyklyky ta vyperedzhennia hybridnykh zahroz: natsionalna dopovid [National Resilience of Ukraine: Strategy for Responding to Challenges and Anticipating Hybrid Threats: National Report]*. Kyiv. [online] Available at: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/nats_dopovyd.pdf> (in Ukrainian)
- Ministerstvo ekonomiky Ukrainy, 2024. *Plan dlia Ukraine Facility [Plan for Ukraine Facility]*. [online] Available at: <<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>> (in Ukrainian)
- Reznikova, O. O., 2022. *Natsionalna stiikist v umovakh minlyvoho bezpekovoho seredovyshcha: monohrafiia [National Resilience in a Changing Security Environment: Monograph]*. Kyiv: NISD. Available at: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf> (in Ukrainian)
- Sosnin, O., 2021. Rozuminnya sutnosti natsionalnoi bezpeky: svitohlyadno-poniatiini y naukovy-teoretychni zasady [Understanding the essence of national security: worldview, conceptual and scientific-theoretical foundations]. *Lexinform*. [online] Available at: <<https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/rozuminnya-sutnosti-natsionalnoyibezpeky-svitoglyadno-ponyatijni-jnaukovy-teoretychni-zasady-chastyna-1>> (in Ukrainian)
- Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 hrudnia 2021 roku «Pro Stratehiu zabezpechennia derzhavnoi bezpeky» № 56/2022 [Decree of the President of Ukraine On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated December 30, 2021 “On the Strategy for Ensuring State Security” No. 56/2022]. *Rada natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy* [online]. Available at: <<https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5264.html?PRINT>> (in Ukrainian)
- Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 20 serpnia 2021 roku «Pro zaprovadzhennia natsionalnoi systemy stiikosti» № 479/2021 [Decree of the President of Ukraine On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated August 20, 2021 “On the Introduction of a National Resilience System” No. 479/2021]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/2021#Text>> (in Ukrainian)
- Ukrainska pryzma, 2023. *Zovnishnia polityka 2022: Analitychne doslidzhennia [Foreign Policy 2022: Analytical Study]*. Kyiv: HO «Rada zovnishnoi polityky «Ukrainska pryzma», Fond im. F. Eberta. [online] Available at: <<https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/20405.pdf>> (in Ukrainian)

Zakon Ukrainy Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy № 2469-VIII vid 21.06.2018. [Law of Ukraine On National Security of Ukraine No. 2469-VIII dated 21.06.2018]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>> (in Ukrainian)

Balabanyts A. V.

STRATEGIC PRIORITIES OF UKRAINE'S SECURITY POLICY UNDER CONDITIONS OF EXTERNAL AGGRESSION

The article examines Ukraine's security policy and substantiates the concept of national resilience. Based on the analysis of the security environment under conditions of external aggression, it reveals threats and challenges to Ukraine's national interests. The study identifies problems and proposes reforms in the activities of international organizations to ensure a stable international security environment.

The factors influencing the development of Ukraine's national security resilience are systematized, and new opportunities for protecting national interests in the context of building a new model of national security assurance are outlined.

Keywords: *national security of Ukraine, security policy, security environment, national security resilience, strategic priorities for national security, post-war reconstruction.*